

Cap sur l'école inclusive
en Europe

Dobra praktyka

Nauka na świeżym powietrzu

Obszar roboczy modułu dydaktycznego/ **E/R**

Kontakt : AURORA LEFTER, IOANA CHERCIU

Szkoła/organizacja: C.S.E.I. „Elena Doamna” Focșani, Rumunia

Strona internetowa: www.cseielenadoamna.ro

1/ Kontekst.

Uczniowie piątej klasy CSEI „Elena Doamna” oraz szkoły im. „Anghel Saligny” w podczas letnich wakacji wzięli udział w warsztatach edukacyjnych na łonie natury, w górskim regionie Lepșa, w okręgu Vrancea.

Program opiera się na podejściu empirycznym, czyli nauce przez bezpośrednie doświadczenie, refleksje i kreatywność. Uczniowie nabywają dzięki temu „zewnętrzne” umiejętności uczenia się.

Zajęcia miały charakter interdyscyplinarny, a teoretyczne i praktyczne moduły szkoleniowe obejmowały matematykę, nauki przyrodnicze, sztukę, ale także wychowanie fizyczne, sport, zajęcia o zdrowiu, dziedzictwie kulturowym, środowisku i rozwoju.

Przyjęcie takiego sposobu uczenia się było oparte na piramidzie uczenia się. Zakłada ona, że uczenie się jest najbardziej skuteczne, gdy stosujemy konkretne metody (uczymy się umysłem, sercem i dłońmi). W przypadku dzieci z trudnościami w uczeniu się, nauka jest efektywna, gdy odbywa się w nieformalnym kontekście, jak najbliższej natury. Priorytetem, a zarazem koronnym argumentem w wypracowaniu odpowiedniej metody, była adaptacja treści lekcji na potrzeby dzieci z niepełnosprawnością intelektualną przy jednoczesnym zapewnieniu łatwości w przyswajaniu wiedzy.

2/ Cele.

Cele niniejszej dobrej praktyki są następujące:

- nauka multisensoryczna, „uczenie się metodą aktywnego uczestnictwa”;

- zwiększenie motywacji do nauki i osiągania sukcesów w szkole poprzez naukę matematyki, przyrody i sztuki w otoczeniu natury;
- rozwijanie umiejętności interpersonalnych i społecznych poprzez zajęcia na świeżym powietrzu;
- zrozumienie korzyści dla zdrowia płynących z organizacji zajęć na świeżym powietrzu.

3/ Realizacja dobrej praktyki.

Nauka na świeżym powietrzu to interdyscyplinarna dziedzina badawcza i edukacyjna oparta m.in. na następujące założenia:

- przestrzeń nauki przeniesiona z otoczenia tradycyjnego do społecznego, czyli środowiska naturalnego i kulturowego
- podkreślenie interakcji pomiędzy doświadczeniem sensorycznym a nauką w klasie
- postrzeganie przyrody jako nowego środowiska nauki, oferującego niepowtarzalne zasoby i doświadczenia

Główne metody, które zastosowano to szkolenie praktyczne, współpraca w grupach, uczenie się poprzez odkrywanie (szereg różnych zajęć), refleksje indywidualne i w grupach oraz dyskusje. Tematykę oparto na zasadzie „uczenie się metodą aktywnego uczestnictwa” w połączeniu z „refleksją nad działaniem”.

Nauczanie nowych tematów wpleciono w uczenie się poprzez praktykę, dzięki czemu budziła skojarzenia z czymś przyjemnym, eliminując stres związany z nauką (zadania interaktywne, międzykulturowe, odgrywanie ról, praca zespołowa). W czasie wyjazdowego tygodnia pozytywna atmosfera, współpraca i uczucie przyjemności stanowiły istotne elementy procesu uczenia się. Kurs odbywał się głównie na świeżym powietrzu, blisko natury w otoczeniu społecznym, historycznym, geograficznym oraz krajobrazowym zarówno miasta, jak i wsi.

Program rozpoczęliśmy w górskiej wsi, a ostatni dzień spędziliśmy w mieście.

Poniedziałek: Temat: „Ziemia, ogień, powietrze i woda”. Obraliśmy badawcze podejście, łącząc teorię i praktykę – na początku zajęliśmy się powietrzem. Badaliśmy jego właściwości i zastosowania podczas warsztatów tematycznych. Uczestnicy dzielili się swoimi doświadczeniami i dobrymi praktykami.

Wtorek: Temat: „Ogień – przyjaciel i wróg człowieka”. Ogień zawsze fascynował człowieka i zmienił zasadniczo sposób jego życia.

Środa: Temat: „Ziemia”. Złożyliśmy wizytę w parku narodowym, podczas której dzieci badały rzeźbę terenu, obserwowały rodzaje gleby, przeprowadzały doświadczenia. Uczestnicy dzielili się swoimi doświadczeniami i dobrymi praktykami.

Czwartek: Temat: „Muzyka wody”. Udaliliśmy się nad wodospad Putna, nad którego brzegiem obserwowaliśmy roślinność i zwierzęta występujące w pobliżu wody.

Piątek: Temat: „Las jako ekosystem” – formy ukształtowania terenu, rodzaje drzew i zwierząt w lesie.

Sobota: W drodze powrotnej sporządziliśmy portfolio wyjazdu oraz model badanego ekosystemu.

4/ Ewaluacja dobrej praktyki.

Ponieważ metoda kładzie nacisk na interdyscyplinarność nauki, stała się ona łatwiejsza, przyjemna i bardziej skuteczna niż nauka w atmosferze rywalizacji. Rezultat osiągnięto dzięki „uczeniu się poprzez aktywne uczestnictwo”, na którego sukces składają się:

- Przyjemna, bardziej odprężona atmosfera, w której dzieci czuły się wolne, nieskrępowane i mogły zachowywać się swobodnie, bez poważnego, formalnego otoczenia placówek oświaty;
- Bardziej stymulujące środowisko, które zaspokaja naturalną ciekawość dzieci i zachęca do badania otoczenia, przez co z kolei nabywają wiedzę, ta skłania do dalszego, aktywnego uczenia się i praktyki;
- Bezpośredni kontakt z naturą, który umożliwia dzieciom interakcję ze środowiskiem bez elementów zastępczych i bez sztucznej symulacji;

- Rozwój osobisty dzieci, które miały możliwość oceniać, mierzyć własne postępy, dostrzec swoje mocne strony, przezwyciężyć strach, bariery społeczne, własne przekonania oraz trudności w uczeniu się itd.;
- Ruch wpisany w zajęcia na świeżym powietrzu zapewnił pożądaný rezultat w postaci rozwoju fizycznego, co stanowi ogromną zaletę i przyczynia się do znaczącej poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego. To z kolei poprawia funkcjonowanie organów wewnętrznych i kondycji całego ciała;
- Harmonijny rozwój społeczno-emocjonalny oparty na relacjach wytworzonych pomiędzy uczestnikami (dziecko-dziecko, dziecko-dorosły). Duch zespołu, współzawodnictwo *fair-play*, przynależność do grupy społecznej, stopień zaangażowania / czynne zaangażowanie się wzmocniły więzi społeczne, a formy komunikacji społecznej i osobistej zostały zróżnicowane;
- Ćwiczenie umiejętności mniej znanych, mniej widocznych, których nie da się dostrzec czy przećwiczyć w klasie;
- Uczenie się na świeżym powietrzu wyzwoliło większą kreatywność i pomysłowość organizatorów, koordynatorów i uczestników programu w projektowaniu zajęć, sposobu prezentacji i poszukiwaniu rozwiązań problemów;
- Interaktywny charakter zajęć na łonie natury umożliwił lepsze poznanie dzieci, ich wiedzy i zachowań w różnych sytuacjach, jak i poznanie ich zachowań w kontekście uczenia się na osi zachowanie-nastawienie-zdolności.

5/ Ograniczenia.

Nauka na świeżym powietrzu to całościowa metoda uczenia się. Wraz z jej wprowadzeniem oczekujemy, że uczniowie będą bardziej zmotywowani. Wierzimy również, że efekt uczenia się będzie długotrwały, a sama nauka atrakcyjna, co ma zapobiec przedwczesnej lub całkowitej rezygnacji z nauki.

Na co dzień zajęcia na świeżym powietrzu często ograniczają się do spacerów, sadzenia roślin i drzewek w otoczeniu szkoły, zbierania liści, kasztanów lub szyszek. Niekiedy są to wycieczki na pomniki historyczne, darmowe lub zorganizowane zabawy na podwórku szkolnym/przedszkolnym czy w parku w pobliżu placówki. Z rzadka, jeśli mamy wystarczająco dużo czasu na przeniesienie krzeseł i ławek z klasy, organizowane są lekcje na świeżym powietrzu, lecz nadal są to zajęcia prozaiczne, codzienne.

Czas docenić zalety i łatwość przeniesienia zajęć poza mury szkoły, wzbogacenia ich o dozę kreatywności i wyobraźni na łonie natury, która nas otacza. Należy znieść bariery wywołane obojętnością, własną wygodą a niekiedy wręcz ignorancją i zaoferować naszym dzieciom interesującą, bardziej atrakcyjną formę nauki.

Przy wprowadzeniu tego typu zajęć zaobserwowano następujące wady:

- Brak jednoznacznej podstawy prawnej oraz spójnej metodologii regulującej ten typ nauki oraz jej miejsce w programie nauczania;
- Niechęć do zmian u wielu nauczycieli, obawiających się podjąć ryzyko związane z prowadzeniem zajęć na świeżym powietrzu przez strach, przekonania i presję społeczną ze strony kolegów, przełożonych i rodziców dzieci;
- Niewystarczające początkowe i bieżące wyszkolenie nauczycieli do prowadzenia zajęć na świeżym powietrzu.

6/ Perspektywy.

Uczniowie wyrazili chęć uczestnictwa w zajęciach koła zainteresowań „Przyjaciele natury” zaprojektowanego pod kątem zajęć na świeżym powietrzu. Zaangażowanie rodziców w program partnerski „Natura, mój przyjaciel”, organizacja obozu, wolontariat w akcjach na rzecz środowiska, wprowadzenie dodatkowego przedmiotu dla chętnych („Ekologiczne zachowania na co dzień”) – to nowe kierunki działań szkoły.

